

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo:101006/B/2015/1406699854

UPLATŇOVANIE FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL
V KRAJINÁCH EÚ

Bakalárska práca

2015

Natália Gregušová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**UPLATŇOVANIE FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL
V KRAJINÁCH EÚ**

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: 6217 Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúca bakalárskej práce: Ing. Jana Péliová PhD.

Bratislava 2015

Natália Gregušová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

Natália Gregušová

Pod'akovanie

Touto cestou vyjadrujem úprimné pod'akovanie mojej školiteľke, Ing. Jane Péliovej, PhD., za jej metodické vedenie, odbornú pomoc, ako aj za poskytnutý materiál na vypracovávanie bakalárskej práce.

.....
Natália Gregušová

ABSTRAKT

Fiškálne pravidlá Európskej menovej únie patria k jedným z najdôležitejších pravidiel celej Európskej únie. Predstavujú podmienku vstupu do Európskej menovej únie.

V bakalárskej práci sa preto stručne zameriavam na históriu, ktorá predchádzala ich vzniku, ich vývoju v rámci Európy, ako aj vývoju v rámci Slovenskej republiky.

Práca je rozdelená do štyroch hlavných kapitol. Prvá opisuje myšlienku založenia únie, ktorá podnietila samotný vznik fiškálnych pravidiel.

V druhej je určený cieľ a opísaná metodika práce.

V tretej kapitole som sa zamerala na znenie fiškálnych pravidiel a ich postupný vývoj v rámci Európskej únie.

Štvrtá kapitola sa týka aplikovania týchto pravidiel vo Vyšehradskej štvorke a Rakúsku.

Kľúčové slová: fiškálne pravidlá, EMÚ, Maastricht

ABSTRACT

Fiscal rules of the European Monetary Union belong to the most important rules of the whole European Union. They constitute the condition for entry into the European Monetary Union.

In my Bachelor's Thesis I therefore briefly concentrate on the history, which preceded their origin, their development within Europe, as well as their development within the Slovak Republic.

The Thesis is divided into four main chapters. The first chapter describes the idea of founding the Union, which gave rise to the origin of the fiscal rules themselves.

In the second chapter I defined the aim of my Bachelor's Thesis and described the methodology.

In the third chapter I focused on the wording of the fiscal rules and their gradual development within the European Union.

The fourth chapter deals with application of these rules in the Visegrad Four and Austria.

Key words: Fiscal rules, EMU, Maastricht Treaty

Obsah

ÚVOD.....	9
1 VZNIK EURÓPSKEJ MENOVEJ ÚNIE.....	1
História.....	1
Európsky menový systém	1
Od Európskeho menového systému k Európskej menovej únii	2
Optimálna menová oblasť	5
Hospodárske kritéria	7
Politické kritéria:.....	8
Dodržiavanie kritérií OCA.....	8
Fiškálne pravidlá.....	10
Definícia.....	10
Ciele EMÚ a nástroje slúžiace na ich dosahovanie	11
2 CIELE A METÓDY PRÁCE	12
3 VÝVOJ FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL EURÓPSKEJ MENOVEJ ÚNIE	14
Maastrichtská zmluva	14
Pakt stability a rastu	16
Revízia Paktu	19
Vznik Eurovalu	19
Vznik Eurovalu	20
Zásadná zmena v legislatívnych aktoch (tzv. 6-pack)	21
Ďalšia zmena legislatívnych aktov (tzv. 2-pack)	23
4 APLIKÁCIA FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH EÚ	24
4.1.1 Slovensko ako člen EMÚ	24
Pakt stability a rastu	25

Balík šiestich legislatívnych aktov	26
Fiškálny kompakt.....	26
Balík dvoch legislatívnych aktov.....	26
Dodržiavanie fiškálnych pravidiel	27
4.1.2 Komparácia spĺňania kritérií vo vybraných krajinách EÚ.....	28
Záver	31
Zoznam bibliografických odkazov	33

ÚVOD

Úsilie vytvoriť menovú úniu vzniklo v Západnej Európe. V rámci Európskej únie ako hospodárskeho zoskupenia funguje Európska menová únia. Európska menová únia (EMÚ) je úniou európskych štátov, ktorej cieľom je koordinovať ekonomickú politiku a umožniť zavedenie jednotnej meny, Eura.

Mojím cieľom v tejto práci bolo stručne a jasne vystihnúť jej aktuálne fiškálne pravidlá, ktoré sú podmienkou vstupu krajín do tejto menovej únie.

V prvej časti práce sa budem zaoberať základnými faktami súvisiacimi s Európskou úniou. Pôjde zväčša priamo o európsku menovú úniu, pretože práve v nej sú fiškálne pravidlá základom. Spomeniem významne historické udalosti.

V tretej časti následne zhodnotím postupný vývoj pravidiel európskeho spoločenstva vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv. Ako prvú uvediem zmluvu, ktorá položila základy spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie. Je ňou Maastrichtská zmluva. Ďalej rozoberiem Pakt stability a rastu, Fiškálny kompakt, fondy ktoré vznikli pre pomoc zadĺženým krajinám (Euroval, Euroval II) a na záver novovzniknuté balíky posilňujúce Pakt (6-pack, 2-pack).

V štvrtej časti analyzujem splňanie fiškálnych pravidiel stanovených pre Slovensko. Z praktickej časti som sa zamerala na najaktuálnejšie údaje, teda údaje roku 2014. Uvedená tabuľka obsahuje referenčné podmienky a štatisticky spracované hodnoty. Aby som zachovala presnosť, na vypracovávanie som využila štatistické údaje zo stránky rady rozpočtovej zodpovednosti. Druhá analýza sa týka 5 krajín. Pomocou komparácie výšky ročného verejného deficitu (% z HDP) ako aj ročného verejného dlhu (% z HDP) medzi jednotlivými krajinami Vyšehradskej štvorky a Rakúska, chcem zistiť, či dochádza k rozdielnosti dodržiavania kritérií medzi týmito tak podobnými krajinami.

1 VZNIK EURÓPSKEJ MENOVEJ ÚNII

Myšlienka vytvoriť spoločnú európsku menu vznikla v rámci procesu európskej hospodárskej integrácie v 60-tych rokoch 20. storočia, krátko po tom, ako došlo k založeniu Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Po druhej svetovej vojne boli krajiny s trhovou ekonomikou (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko) usmerňované Brettonwoodským menovým systémom (1945-1971), ktorý mal pripraviť pôdu pre medzinárodnú menovú stabilitu a nadvládu dolára. Bol to systém založený na hodnotení národných mien k americkému doláru a zlatu, pričom menové kurzy boli nemenné.

História

Európsky menový systém

S návrhom prišiel vtedajší predseda Európskej komisie Roy Jenkinsom. Rada Európskej hospodárskej spoločnosti (EHS) ho následne schválila a do platnosti vstúpil 13. marca 1979. „Cieľom dohody o EMS bolo utvoriť pásmo stabilnej meny v Európe. Tento integračný proces možno chápať ako odstraňovanie diskriminácie medzi hospodárskymi subjektmi rôznych krajín. Najnižším stupňom regionálnej integrácie je pásmo voľného obchodu, v ktorom sa odbúravajú clá medzi príslušnými krajinami. Vyším stupňom je colná únia, ktorá má spoločné clá voči zahraničiu, potom hospodárske spoločenstvo s voľným pohybom výrobných faktorov, hospodárska únia, v ktorej je hospodárska politika členských krajín harmonizovaná a napokon menová únia.“

Európsky mechanizmus výmenných kurzov

Európsky mechanizmus výmenných kurzov (ERM), ktorý bol vytvorený v roku 1979 na základe dohody medzi takmer všetkými členskými štátmi EMS (Veľká Británia vstúpila do ERM až v roku 1990), slúžil ako riadenie pre výmenné kurzy v rámci EMS. Systém, spájajúci sústavu pevných menových kurzov na území členských štátov a sústavu voľne pohyblivých menových kurzov mimo ich sféry. Slúžil na regulovanie prípadných výkyvov mien týchto štátov.

Zavedenie novej jednotnej meny vyvolalo vytvorenie nového systému ERM, ERM 2. Z veľkej časti sa systém ERM 2 zhoduje so svojim predchodcom. Kľúčovým prvkom, ktorým sa tieto dva systémy odlišujú, je princíp, na ktorom sú založené. Zatiaľ čo ERM je založený na mriežke bilaterálnych parít, ERM 2 sú parity vyjadrené voči euru. V systéme ERM 2 neexistuje žiadna mriežka, iba tabuľka, nakoľko euro je jedinou centrálnou menou. Hranice v systéme ERM 2 nie sú stanovené tak presne, ako to bolo v systéme EMS. Štandardné pásmo zostáva zachované ($\pm 15\%$), ale je prípustné aj užšie pásmo. Intervencie sú stále neobmedzené a automatické, avšak Európska centrálna banka (ECB) sa kedykoľvek môže rozhodnúť túto povinnosť zastaviť.

3. Úverový mechanizmus

Na udržanie mien členských štátov v už spomínanom dohodnutom rozpätí (najprv $\pm 2,25\%$, neskôr $\pm 15\%$) museli riadiace orgány uskutočniť určité adekvátne opatrenia. Pod týmito opatreniami myslíme menovo-politické, hospodársko-politické, či intervencie na devízových trhoch. Na vykonanie potrebných intervencií na devízových trhoch banka potrebovala dostatočné množstvo devíz. V prípade, že potrebné množstvo devíz nemala k dispozícii, mohla si požičať od iných centrálnych bánk, ktoré patrili do systému EMS. V rámci EMS sa tak vytvoril nový systém, systém úverového mechanizmu.

Od Európskeho menového systému k Európskej menovej únii

Na zasadnutí Európskej rady v roku 1988 v Hannoveri sa prvýkrát oficiálne diskutovalo na tému Európska menová únia. Európska rada sa rozhodla poveriť vtedajšieho predsedu Európskej komisie, Jacqua Delorsa, vytvorením stratégie pre vznik únie. Jacques Delors spolu so svojím 12 členným výborom (boli to guvernéri centrálnych a národných bank a nezávislí experti) túto úlohu prijali a následne vypracovali trojstupňový

plán na vybudovanie hospodárskej a menovej únie. Tento plán sa stal súčasťou Maastrichtskej zmluvy (Zmluvy o Európskej únii), prijatý Európskou radou v decembri 1991.

Tento plán dostal pomenovanie podľa Jacqua Delorsa. Delorova správa, ktorá nadviazala na Warnerovu správu, predstavovala už druhý pokus zmapovať stratégiu prechodu k menovej

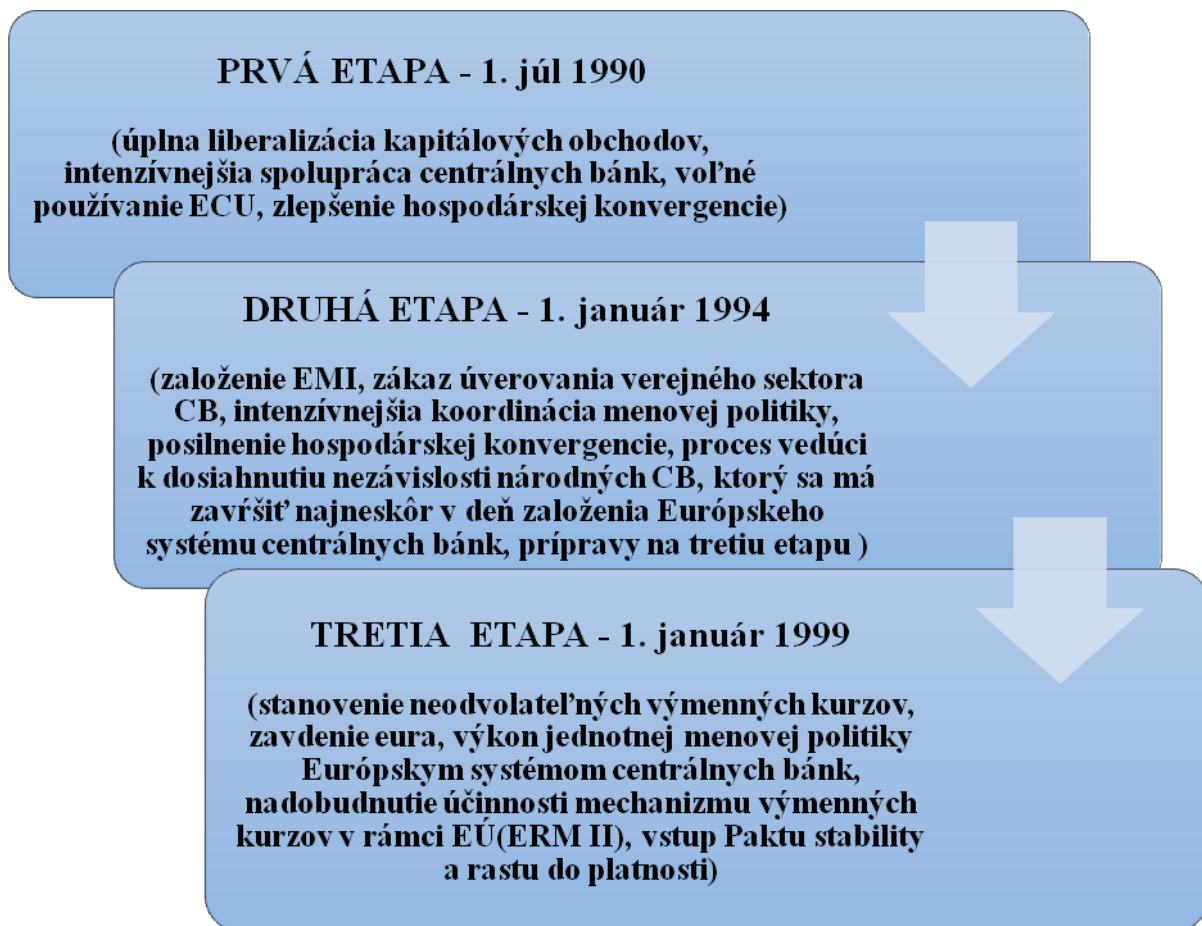
únii. Závěrečná Delorova správa navrhla tri samostatné, ale progresívne kroky na ceste k realizácii hospodárskej a menovej únie. Na začiatku roku 1989 Európska rada túto správu schválila pod názvom „Stratégia európskej hospodárskej a menovej únie“. V júni 1989 na zasadaní v Madride rozhodla o začatí prvej etapy.

Základné charakteristiky hospodárskej a menovej únie v Delorovej správe boli definované nasledovne: ¹

1. Hospodárska únia – je charakteristická jednotným trhom zabezpečujúcim voľný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu a to je bezprostredne späté s vytvorením menovej únie.
2. Menová únia - je to oblasť s jedinou menou, v ktorej bude menová politika riadená na nadnárodnej úrovni s podmienkami ako: úplná konvertibilita mien, úplná liberalizácia kapitálových tokov a integrácia finančných trhov a neodvolateľná fixácia kurzov.

Obrázok č. 1: Etapy hospodárskej a menovej únie:

¹ MUCHOVÁ, E. - LISÝ, P. 2009. Fiškálna politika v hospodárskej a menovej únii. Bratislava: Iura Edition, 2009 ISBN 978-8078-246-7

obrázok č. 1

zdroj: vlastné spracovanie

Prvá etapa (od 1. júla 1990 do 31. decembra 1993)

Predstavovala zrušenie obmedzení pohybu kapitálu v EÚ. A teda odstránenie všetkých vnútorných bariér voľného pohybu tovaru, osôb, služieb a kapitálu v členských štátoch EÚ, došlo k liberalizácii a národné centrálné banky začali užšie spolupracovať a zabezpečovať úplný voľný pohyb kapitálu v rámci únie, navýšenie zdrojov určených na odstránenie nerovností medzi európskymi regiónmi (štrukturálne fondy), zblížovanie ekonomík prostredníctvom multilaterálnej kontroly hospodárskej politiky členských štátov.

Druhá etapa (od 1. januára 1994 do 31. decembra 1998)

V druhej etape členské štáty mali uskutočniť všetky potrebné reformy a opatrenia, ktoré viedli ku konvergencii hospodárskych a menových politík. Okrem iného viedla k založeniu Európskeho menového inštitútu a k odstráneniu financovania verejného sektora prostredníctvom centrálnych bánk a nadmerných deficitov verejných financií. Vznikali v nej prípravy na vstup do tretej etapy.

Tretia etapa (od 1.január 1999)

Pred vstupom do tretej etapy však každá krajina EÚ musela spĺňať päť konvergenčných kritérií. Posledná tretia etapa vytvárania HMÚ sa začala stanovením neodvolateľných fixných výmenných kurzov mien 11 členských štátov voči euru, ktoré boli do HMÚ zapojené pri jej vzniku, a zavedením eura ako spoločnej meny.

Veľkým krokom k zavedeniu spoločnej meny a vytvoreniu HMÚ bol Jednotný európsky akt, ktorého cieľom bolo do roku 1992 vytvoriť „jednotný vnútorný trh“. Ten stanovil časový harmonogram spustenia jednotného trhu a znova potvrdil potrebu HMÚ. Kohézia (súdržnosť) bola deklarovaná ako cieľ Spoločenstva, ktorá mala upevniť jej základy a ciele.²

Optimálna menová oblasť

Teória optimálnej menovej oblasti odpovedá na otázky, za akých podmienok by sa krajiny mali zapojiť do menovej integrácie a taktiež aké sú následne súvisiace náklady a úžitky participácie v tomto procese. Muchová vo svojej knihe Európska menová únia z hľadiska vzniku menovej únie, považuje za nevyhnutné splnenie následovných podmienok ako sú:

- 1, zabezpečenie úplnej konvertibility mien krajín,
- 2, úplna liberalizácia kapitálových transakcií bankových a finančných trhov,
- 3, zrušenie kurzového fluktuačného rozpätia medzi menami členských krajín.

² Petr König - Lubor Lacina - Jan Přenosil: Učebnica európskej integrácie.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, 414s, ISBN 80-7364-022-8

Túto teóriu špecifikujú vopred stanovené podmienky, za ktorých je pre krajinu, alebo pre skupinu krajín, ekonomicky výhodné zriecť sa vlastnej meny a prijať jednotnú menu. Viacerí ekonómovia vytvorili teoretické predpoklady, či a za akých podmienok by bolo pre krajinu výhodné odstúpiť od národnej meny a vstúpiť do menovej únie. **Optimalizácia** OCA (optimum currency area) sa definuje pomocou určitých vlastností, resp. kritérií OCA, ktorých splnenie podstatne obmedzuje potrebu prispôbovania nominálneho menového kurzu v rámci menovej únie. Krajiny, ktoré vytvárajú menovú úniu, pochopiteľne očakávajú, že prínosy z menovej integrácie prevýšia náklady.³

Podľa charakteristiky Išu a Okáliho je OCA priaznivá, keď sa vzťah medzi prínosmi a nákladmi dosiahne za týchto predpokladov:

Prvým je podobnosť jednotlivých ekonomík menovej únie. Týmto krokom šoky, ktoré môžu nastať, ich ovplyvnia symetrickým spôsobom a nebudú viesť k vzniku nerovnováhy platobnej bilancie, synchronizovanosť ekonomických cyklov, aby všetky členské krajiny preferovali rovnaké úrokové sadzby, aby ekonomické cykly boli synchronizované, v dôsledku čoho by všetky členské krajiny preferovali rovnaké úrokové sadzby, tým pádom sa ich celkové zmeny budú ovplyvňovať rovnakým spôsobom.

Druhým je vznik dostatočne pružného trhu práce s mobilným kapitálom, aby sa pri nerovnováhach platobnej bilancii potrebné náklady na ich prispôbenie dali minimalizovať.

A tretím predpokladom je existencia fiškálneho mechanizmu (v oblasti s jednou menou) aby sa mohli automaticky transferovať zdroje z prosperujúcich regiónov s nízkou nezamestnanosťou do regiónov s vysokou nezamestnanosťou.

Ciele optimálnej menovej politiky

Hlavným cieľom teórie optimálnej menovej oblasti je definovanie troch hospodárskych kritérií OCA, ktoré vychádzajú z toho, že mobilita pracovných síl, otvorenosť ekonomiky a diferenciácia produktu vedú k tomu, že asymetrické šoky sú nepravdepodobné (alebo nemajú

³] Kochanová, M. Porovnanie súčasného výkonu menovej politiky NBS s výkonom po zavedení eura na Slovensku. In: Biatec, 2008, č. 9, s. 17 – 20

destabilizačné účinky) a troch politických kritérií, ktoré zohľadňujú pravdepodobnosť pomoci dvoch odlišných krajín v prípade asymetrických hospodárskych šokov.

Hospodárske kritéria

1. Kritérium- Mundellovo kritérium
2. Prvé hospodárske kritérium je nazvané podľa ekonóma Roberta A. Mundella. Jeho myšlienka: ***“Optimálne menové oblasti sú také oblasti, v ktorých sa ľudia ľahko pohybujú.”***
3. Jeho myšlienka spočíva v tom, že náklady, ktoré vznikajú pri zdieľaní spoločnej meny, môžu byť znížené, iba pokiaľ by sa pracovná sila a kapitál presunuli cez hranice. Predpokladá, že kapitál je úplne mobilný a prekážku teda tvorí iba mobilita ľudí.

2. Kritérium (Kenenovo kritérium)

Optimálnu menovú oblasť tvoria krajiny, ktorých výroba a vývozy sú široko diverzifikované a majú podobné štruktúry.”

Toto kritérium sa týka diverzifikácie produkcie a exportu, ktorá by zmierňovala šoky.

Kenne je názoru, že všetky členské štáty by mali mať výrazne diverzifikovanú výrobu a zároveň aj podobnú štruktúru výroby. Následkom čoho by boli hospodárske šoky symetrické alebo by aspoň mali menšie celkové náklady, čím by sa znižovala potreba častého prispôsobovania menového kurzu.

4. Kritérium (McKinnonovo kritérium)
5. ***“Optimálnu menovú oblasť tvoria krajiny, ktoré sú veľmi otvorené obchodu a úzko medzi sebou obchodujú.”*** Kritérium McKinnona skúma otvorenosť ekonomiky. Krajiny, ktoré sú otvorené a intenzívne spolu navzájom obchodujú, majú lepšie predpoklady vytvoriť optimálnu menovú oblasť. Pre otvorenú
6. ka ziskom z likvidity meny a jej finančnej stability, ktoré môžu následne kompenzovať dodatočné regulovanie v Únii.

V súčasnosti pri existencii neobmedzenej mobility kapitálu má otvorená ekonomika malý priestor na realizáciu efektívnej a nezávislej menovej politiky.

Politické kritéria:

1. Transférové kritérium
2. Prvé politické kritérium sa týka vzájomnej pomoci medzi krajinami. Pomoc na základe dohodnutej kompenzácie. Keď sa vyskytne hospodársky šok, ktorý nemá pravidelný charakter, tak ten, kto poskytne pomoc dnes, bude v budúcnosti jej príjemcom. 2. Kritérium jednotnosti priorit
3. Hospodársky šok a spôsob, akým sa mu čelí, má zvyčajne redistribučné dopady. Niektoré skupiny z neho strácajú, iné z neho môžu aj prosperovať. Je viac ako logické, že každá skupina sa bude mobilizovať vo svoj prospech. Neexistuje dôvod, aby všetci zdieľali rovnaký názor, ale kolektívny záujem v rámci prosperity menovej oblasti by existovať určite mal.
4. 3. Kritérium súdržnosti
5. Posledné kritérium nadväzuje na predchádzajúce. Vyplýva z rôznosti názorov, ktoré vznikajú medzi jednotlivými krajinami (v rámci jednej menovej únie) na jeden problém. Do určitej miery sa prirodzene názory líšiť môžu, je však dôležité o prípadných problémoch diskutovať a nájsť spoločné riešenie pre menovú úniu ako jednotnú.

Šoky, ktoré môžu postihnúť krajinu, sú všeobecne špecifikované ako symetrické (resp. asymetrické) a dočasné (resp. trvalé). Symetrické šoky sú také, ktoré postihnú všetky alebo väčšinu krajín únie naraz a centrálna banka únie potom podniká kroky na ich zmiernenie. Naopak, asymetrické šoky sú tie, ktoré postihnú len jednu krajinu únie. CB preto nemení nastavenie menových podmienok, aby nenarušila chod ostatných krajín a krajina, postihnutá šokom sa musí vysporiadať s problémom sama.

Problém asymetrických šokov by mala vyriešiť mobilita faktorov produkcie, práce a kapitálu. V prípade absencie mobility výrobných faktorov práve výmenný kurz je ten, ktorý dokáže vyrovnávať asymetrické šoky, ale to by krajiny nemohli mať spoločnú menu.

(Kochanová, 2008)

Dodržiavanie kritérií OCA

Hospodárska a finančná kríza odhalila medzery v súčasnom ekonomickom systéme EMÚ a ukázala, že jeho nástroje je potrebné použiť vo väčšej miere s cieľom zabezpečenia udržateľného fungovania hospodárskej a menovej únie - zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti v EMÚ, konkurencie schopnosti, stability finančného trhu a hospodárskeho rastu. Kľúčovým by malo byť posilnenie hodnotenia jednotlivých členských štátov počas konvergenčného procesu a jeho udržateľnosť.

V priebehu posledného desaťročia zaznamenávajú krajiny V4 rýchlejšie tempá rastu svojich ekonomík a postupne sa dostali nad priemerné tempo rastu Európskej únie. Kľúčovým faktorom tejto ekonomickej výkonnosti je integrácia s ekonomikou Európskej únie, ktorá týmto krajinám otvorila nové obchodné a investičné príležitosti a podporila inštitucionálne a makroekonomické reformy, čím sa urýchlil taktiež proces konvergenzie.

Vývoj základných makroekonomických ukazovateľov je dôležitým faktorom, ktorý z veľkej časti poukazuje na to, či je pre ekonomiku vhodné členstvo v Eurozóne. Dôležitým ukazovateľom na sledovanie je napr. aj nezamestnanosť. Tento ukazovateľ je dominantným ukazovateľom hodnotenia zladenosti ekonomického vývoja ekonomík usilujúcich sa o vstup do Eurozóny.

Teória optimálnej menovej oblasti hovorí, že menová integrácia je vhodná najmä pre krajiny disponujúce pružnými mechanizmami absorpcie asymetrických šokov. Za optimálnu oblasť teda môžeme považovať zoskupenie krajín, ktorých prínosy z členstva v menovej únii prevýšia náklady s ním spojené. Krajiny v tejto oblasti majú jednotnú menu, sú previazané obchodom s tovarom a mobilitou výrobných faktorov.

Plnenie kritérií teórie OCA znižuje nebezpečenstvo výskytu asymetrických šokov. Vhodnosť jednotnej menovej politiky pre členské štáty zlepšuje pomer prínosov a nákladov z prijatia jednotnej meny.

Existujú aj mnohé ďalšie kritéria teórie OCA, ktoré boli definované rôznymi ekonómami. Medzi významné charakteristiky tejto teórie patria: podobnosť mier inflácie, tvorba hrubého domáceho produktu, podobnosť cyklického vývoja ekonomík, politická integrácia, flexibilita miezd a cien, integrácia finančných trhov, fiškálna integrácia. (Kučerová, 2005)

Väčšina charakteristík teórie vypovedá o tom, či je oblasť menovej únie dostatočne homogénna. Bola však vytvorená aj hypotéza endogenity v rámci teórie OCA, podľa ktorej krajina nemusí spĺňať všetky kritéria pred vstupom do menovej únie. Členstvo krajín

spôsobuje prehlbovanie vzťahov s ostatnými krajinami menovej únie, čím krajina dosiahne vysokú úroveň plnenia kritérií. S rastúcim stupňom integrácie by sa malo znižovať riziko výskytu asymetrických šokov.

Podľa teórie OCA je menová integrácia vhodná pre krajiny vystavované symetrickým šokom, alebo krajiny disponujúce pružnými mechanizmami absorpcie asymetrických šokov. Plnenie kritérií zvyšuje pravdepodobnosť, že prínosy z členstva v menovej únii tak prevyšia náklady s ním spojené.⁴

Fiškálne pravidlá

Definícia

Hospodárska a menová únia Európy vychádza z určitého súboru pravidiel. Väčšina pravidiel sa vzťahuje na všetky členské štáty EÚ. Existujú však aj osobitné pravidlá, ktoré sa vzťahujú len na krajiny, ktoré používajú euro ako svoju menu.

Základné pravidlá, ktoré boli po prvýkrát schválené v roku 1992, sú vymedzené v Zmluve o fungovaní Európskej únie, ktorá sa zvykne nazývať Lisabonská zmluva.

S cieľom zabezpečiť, aby mali krajiny zdravé verejné financie sa v pravidlách taktiež uvádza, že celková výška verejného dlhu v akejkolvek krajine nesmie byť väčšia ako 60 % HDP, a že v ktoromkoľvek roku rozpočtový deficit (suma, ktorú si vláda musí v danom roku požičať, aby vyplnila medzeru medzi príjmami a výdavkami) nesmie byť väčší ako 3 % HDP.

Tieto pravidlá sa rokmi vyvíjali a neskôr sa stali súčasťou zmluvy, ktorá sa nazýva Pakt stability a rastu. Podmienky prijatia krajiny do eurozóny upravila v roku 1993 Zmluva o fungovaní Európskej únie, známa hlavne ako Maastrichtská zmluva.

Tie pravidlá majú viacero zaužívaných názvov- fiškálne pravidlá, konvergenčné kritéria, maastrichtské kritéria a pod.

Prostredníctvom fiškálnych pravidiel sa zabezpečuje, aby hospodárstvo členského štátu bolo dostatočne pripravené na prijatie eura. Tieto pravidlá sú akýmsi referenčným kritériom na posúdenie stability, zdravého stavu a udržateľnosti verejných financií jednotlivých uchádzačov o vstup do eurozóny.

⁴ Petr König - Lubor Lacina - Jan Přenosil: Učebnica európskej integrácie.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, 414s, ISBN 80-7364-022-8

Ich platnosť pretrváva aj po vstupe krajiny do eurozóny a prijatí jednotnej meny, eura. Cieľom každej krajiny je dodržiavať tieto usmernenia každý jeden rok po prijatí meny. Tento postup slúži na vytvorenie stability a súladu hospodárstva eurozóny.

Ciele EMÚ a nástroje slúžiace na ich dosahovanie

Okrem splnenia fiškálnych pravidiel musia členské štáty dosiahnuť konvergenciu vnútroštátnych predpisov a pravidiel, ktorými sa riadia ich národné centrálné banky. Cieľom je podporiť účinné vykonávanie hospodárskej a menovej únie, zabezpečiť rámec na vytvorenie väčšieho počtu pracovných miest a predchádzať narušeniam. Vzhľadom na uvedenú štruktúru systému eurozóny, ECB je jedinou inštitúciou, ktorá má primárnu zodpovednosť za hlavný cieľ EMÚ. Týmto cieľom je koordinovať ekonomickú politiku a umožniť zavedenie jednotnej meny Euro. „Dobre fungujúca jednotná menová politika by preto nemala stabilizovať iba inflačné očakávania, ale aj očakávania vývoja outputu, resp. ďalších kľúčových agregátnych veličín. ECB si však takúto úlohu vôbec nekladie a pri jednoznačnom preferovaní cenovej stability nielen v strednom, ale aj v krátkom období ani nemôže klásť. To, pochopiteľne, oslabuje jej stabilizačnú úlohu pri vzniku nielen asymetrických, ale aj symetrických šokov.“⁵

Aby ECB bola schopná dosahovať stanovené ciele používa na to viacero nástrojov. Nasledovných päť však najčastejšie :

1,Základné refinančné obchody

Refinančné obchody sa uskutočňujú raz za týždeň, pričom majú dvojtýždňovú platnosť. Sú využívané najmä na zásobovanie bankového systému likviditou a zároveň predstavujú priebeh vývoja finančného trhu v súlade s vývojom menovej politiky.

2,Dlhodobejšie refinančné obchody.

Tieto obchody sú transakciami, ktoré taktiež prispievajú k likvidite bankového systému. Na rozdiel od základných refinančných obchodov sa uskutočňujú raz za mesiac a majú trojmesačnú platnosť.

⁵ Iša, J. (2005): Riziká európskej menovej únie. Ekonomický časopis, 2005, 53s

3, Automatické obchody

Automatické obchody slúžia na dodávanie a absorbovanie likvidity z jedného dňa na druhý. Rozlišujeme jednodňové refinančné obchody a jednodňové sterilizačné obchody. Jednodňové ponúkajú bankám možnosť získať od Eurosystemu iba jednodňovú likviditu (proti založeniu akceptovateľných aktív). Sterilizačné ponúkajú bankám uložiť vlastnú nadbytočnú likviditu. Oba druhy obchodov majú svoju úrokovú mieru a medzi týmito sa tak vytvára koridor, vnútri ktorého sa pohybujú jednodňové trhové úrokové miery.

4, Doladovacie obchody

Nástroj, ktorý je využívaný len v určitých prípadoch. Najmä ak sa jedná o odstraňovanie účinkov nečakaných výkyvov likvidity na trhu na úrokové miery.

5, Povinné minimálne rezervy

Použitím tohto nástroja vzniká bankám určitá povinnosť. Táto povinnosť predstavuje mať na vkladovom účte vedenom v Eurosysteme viazanú časť vkladov svojich klientov (prispieva to k stabilizácii úrokových mier na peňažnom trhu).

Spomenuté nástroje patria medzi hlavné nástroje, ktoré ECB v súčasnosti využíva. Ďalším významným nástrojom jednotného peňažného trhu eurozóny je systém platobného styku, TARGET (Trans-european Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System). TARGET spája všetky národné platobné systémy členských štátov Európskej únie.

Jeho veľkou výhodou je umožňovanie presunu veľkoobjemových finančných prostriedkov v čo najkratšom časovom horizonte, prípadne s minimálnym časovým oneskorením.

2 CIELE A METÓDY PRÁCE

Hlavným cieľom predkladanej práce je analyzovať plnenie fiškálnych pravidiel v EÚ a v Slovenskej republike. Ich dôležitosť súvisí najmä s tromi etapami rozvoja Európskej únie.

Ja sa budem zaoberať najmä druhou etapou, pretože v nej vznikla Európska menová únia. Vstupom do nej sa členské štáty zaväzujú aj naďalej dodržiavať pravidlá, ktoré museli splniť už pred samotným vstupom.

Bakalárska práca sa skladá z 3 čiastkových cieľov.

Prvým čiastkovým cieľom je zadefinovať vznik a vývoj EMÚ. Najprv zhrniem jeho históriu, potom spomeniem, ako by mala optimálna menová oblasť vyzeráť a v závere zadefinujem fiškálne pravidlá.

Práca pokračuje kapitolou samostatného vývoja pravidiel v rámci Eurozóny. Opisujem v nej Pakt stability a rastu, v ktorom sú tieto pravidlá zabudované. Opisujem jeho revízie. Práca zahŕňa vznik stabilizačného fondu vzniknutého na financovanie zadlžených štátov a tiež na ich ochranu. Prvotne mal byť tento fond dočasný, ale pretože si to vtedajšia situácia vyžiadala, vznikol aj jeho nástupca, Euroval II, preto je v práci v skratke opísaný. Ďalšou časťou tejto kapitoly sú balíky legislatívnych aktov, ktoré sprísnilo pravidlá zabudované v Pakte stability a rastu.

V poslednej kapitole práce sa venujem aplikácii fiškálnych pravidiel EMÚ v praxi. Na porovnanie som si vybrala krajiny Vyšehradskej štvorky a Rakúsko. V úvodnej časti tejto kapitoly sa zaoberám Slovenskou republikou ako súčasťou EMÚ. Opisujem jej situáciu pred vstupom aj po vstupe do eurozóny, následne výhody a nevýhody, ktoré s týmto vstupom súvisia.

Taktiež sa venujem obdobiam zmien, ktorými Pakt stability a rastu prešiel, ale tentokrát z pohľadu Slovenskej republiky. V závere kapitoly zhodnocujem dodržiavanie týchto kritérií nielen na Slovensku, ale aj vo zvyšných krajinách V4 (Poľsko, Česká republika, Maďarsko) a v Rakúsku.

V tejto práci som využila metódu komparácie pri zisťovaní hlavného ako aj niektorých čiastkových cieľov.

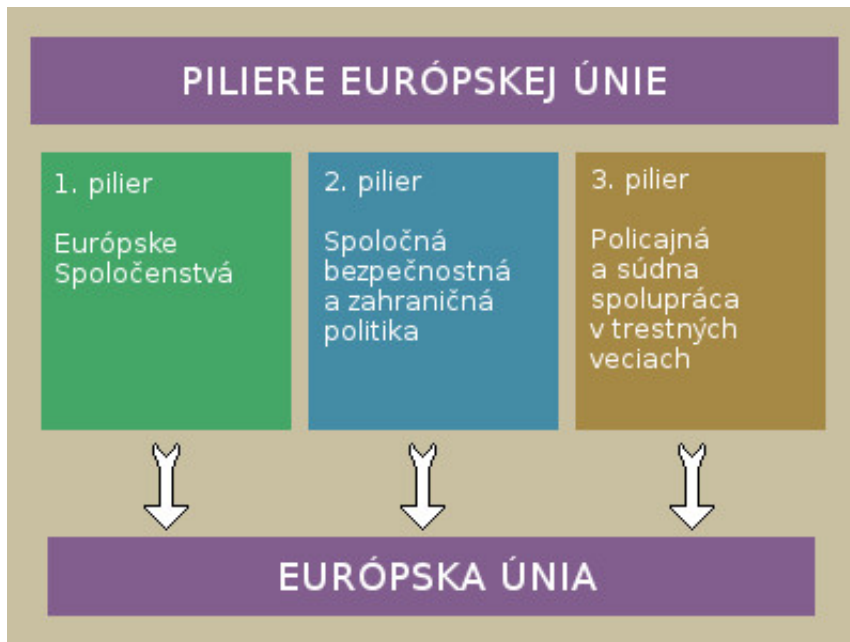
3 VÝVOJ FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL EURÓPSKEJ MENOVEJ ÚNIE

Maastrichtská zmluva

Maastrichtská zmluva, alebo aj Zmluva o Európskej únii je dôležitou súčasťou vývoja Európy. Položila základy Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie (SZBP). Doposiaľ existovalo len hospodárske spojenie štátov, ktoré sa zameriavalo hlavne na kvalitu a spoluprácu priemyslu ako takého. S plynúcim časom narastala potreba aj politického zjednotenia štátov- politickej únie. Medzi dôvody, ktoré tomu nasvedčovali môžeme zaradiť: postupné vyrovnávanie ekonomickej nerovnováhy medzi krajinami, posilňovanie spolupráce v sociálnej oblasti, v oblasti spravodlivosti a vnútra, vytvorenie priestoru bez hraníc s voľným pohybom služieb, osôb a kapitálu, vznik inštitútu občianstva Únie, posilnenie ochrany ľudských práv a slobôd, zlepšenie pracovných podmienok, pomoc tretím krajinám – rozširovanie EÚ o nových členov, zavedenie princípu subsidiarity, vzájomná podpora hospodárskeho a spoločenského rozvoja, atď.

Aj na základe týchto faktov došlo k vytvoreniu zmluvy. Najvyšší predstavitelia členských štátov Európskej únie ju podpísali na konci roku 1991 v holandskom meste Maastricht. Významný pokrok priniesla táto zmluva v oblasti menovej únie, v oblasti spoločenskej, zahraničnej a bezpečnostnej politiky, v oblasti justície a vnútorných záležitostí, ako aj občianstva Únie. Vznikol základ, na ktorom stojí celá Európska únia.

Maastrichtská zmluva zaviedla trojpilierové členenie Európskej únie.

Obrázok č. 2

Prvý pilier je najstarší a najsilnejší. Je tvorený všetkými tromi Európskymi spoločenstvami (Európske spoločenstvo pre uhoľ a oceľ, Európske hospodárske spoločenstvo, Európske spoločenstvo pre atómovú energiu) a inštitucionálnym systémom. Má národný (supernacionálny) charakter, čo znamená, že v oblastiach, ktoré vymedzuje Zmluva, krajiny uskutočňujú svoje záujmy prostredníctvom orgánov spoločenstva EÚ. Avšak Európske spoločenstvo má tiež svoj vlastný právny poriadok. Používa sa preň latinský termín - *acquis communautaire* (vedomosti spoločenstva). Tento poriadok je nadradený právnym poriadkom všetkých členských krajín.

Druhý pilier zahŕňa každú oblasť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Jeho cieľom je zabezpečiť spoločné záujmy, nezávislosť a integritu EÚ, podporovať a neustále rozvíjať medzinárodnú spoluprácu, demokraciu a právny štát, zachovávať bezpečnosť a mier, ako aj rešpektovať základné ľudské práva a slobody. Má medzivládny charakter, výkonná moc ostáva v právomoci členských krajín, prostredníctvom Rady európskej únie.

Tretí pilier sa dotýka spolupráce v oblasti justície a vnútorných vecí. Jeho cieľom je boj s medzinárodným terorizmom a kriminalitou, boj proti korupcii, prisťahovalectvu, obchodu s drogami, zbraňami, ako aj harmonizácia trestnoprávných predpisov. Európska únia sa snaží určiť spoločný postup v uvedených rezortoch a zabezpečiť vysoký stupeň bezpečnosti pre všetkých prostredníctvom medzivládnych metód.

Pakt stability a rastu

Pakt stability a rastu predstavuje dohodu, ktorou sa jednotlivé členské štáty a primárne členovia eurozóny zaväzujú dodržiavať rozpočtovú disciplínu. V roku 1996, na summite v Dubline, poverila Európska rada Radu pre hospodárske a finančné záležitosti vypracovať "Rozhodnutie o Pakte stability a rastu". V júni 1997 bolo toto rozhodnutie následne prijaté Európskou radou v Amsterdame. Hlavným cieľom Paktu je zabezpečiť riadne hospodárenie s verejnými financiami, aby tie členské štáty Európskej únie, ktoré majú menej zodpovednú rozpočtovú politiku nepoškodzovali dôveru v Euro, ekonomickú stabilitu celej eurozóny a tým aj iné členské krajiny. Jeho úlohou je aj podporovať konvergenciu, navzájom približovať ekonomiky členov Eurozóny a vytvárať spoločnú finančnú politiku.

Pakt stability a rastu sa skladá z dohody Európskej rady podpísanej 17. júna 1997 a z dvoch nariadení:

1, nariadenie ES č. 1466/97 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov členských štátov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii, ktorá je akousi preventívnou časťou. Túto časť môžeme nazvať aj kontrolnou časťou, nakoľko kontroluje stav verejných financií v členských štátoch. Každá členská krajina je povinná vypracovávať program stability pravidelne. Programy stability členských štátov slúžia ako podklad na riadenie finančnej a hospodárskej politiky a obsahujú ciele verejných rozpočtov.

2, nariadenie ES č. 1467/97 týkajúce sa zavedenia postupu pri nadmernom deficite, teda ak rozpočtový deficit členského štátu prekročí referenčný prah stanovený na 3 % hrubého domáceho produktu, ktorá je nápravnou časťou. Tejto časti prislúcha pomenovanie nápravná, keďže nastáva v momente keď, deficit prekočí 3% HDP. Komisia môže spustiť takzvanú „procedúru nadmerného deficitu“ a sledovať jej dodržiavanie. Akonáhle nastáva opakované

porušovanie ustanovení Paktu, môže Komisia odporučiť uvalenie sankcie voči takejto krajine. Sankcie môžu byť následovné:

1, finančná pokuta, ktorá sa pohybuje vo výške 0,3 – 0,5 % HDP krajiny,

2, uloženie nezúročiteľného vkladu v adekvátnej výške, až do okamihu vyrovnaného deficitu krajiny,

3, povinnosť uverejniť ďalšie údaje o výdavkoch a zadržení. V práci od Ivany Šikulovej „*Konvergenca v procese európskej menovej integrácie*“ sú konvergenčné kritériá stanovené takto⁶:

1. Cenová stabilita (menové kritérium)

Podľa Zmluvy, miera inflácie by nemala presiahnuť priemernú mieru inflácie troch členských štátov EÚ s najnižším rastom cenovej hladiny o viac ako 1,5 %. Úroveň cenovej stability musí byť udržateľná a zníženie miery inflácie vo vysoko inflačných krajinách nevyhnutnou podmienkou formovania menovej únie. Je to však aj podmienka pre formovanie menovej únie s nízkou mierou inflácie. Cenová stabilita prináša sociálnu stabilitu, prispieva k zvyšovaniu životnej úrovne, podporuje spravodlivé rozdeľovanie príjmov.

2. Dlhodobé úrokové miery (menové kritérium)

Nominálne dlhodobé úroky by sa nemali od priemerných dlhodobých úrokových mier troch krajín EÚ s najnižšou mierou inflácie odchyľovať o viac než 2 %. Úrokové kritérium bolo stanovené z obavy, aby veľké rozdiely úrokových mier pred vytvorením menovej únie nevedli k problémom na kapitálových trhoch.

⁶ ŠIKULOVÁ I. : Konvergenca v procese európskej menovej integrácie, vyd. Bratislava, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006, 61s

3. Stabilita výmenného kurzu (menové kritérium)

Menový kurz by nemal byť vystavený devalvácii bežného fluktuálneho pásma mechanizmu výmenných kurzov ERM II aspoň počas dvoch rokov pred vstupom do Eurozóny. V čase podpísania Maastrichtskej zmluvy boli hranice fluktuálneho pásma na úrovni +/- 2,25 %, neskôr v auguste 1993 boli rozšírené na +/-15 %. Toto kritérium by malo zabrániť krajinám manipulovať a špekulovať s menovými kurzami s cieľom dosiahnuť čo najpriaznivejší kurz pri vstupe do menovej únie.

4. Deficit verejných financií (fiškálne kritérium)

Deficit verejných financií nesmie presiahnuť 3 % HDP.

5. Verejný dlh (fiškálne kritérium)

Štátny dlh musí byť nižší ako 60 % HDP. Táto podmienka nemusí byť splnená, ak hodnota dlhu dostatočne rýchlo klesá a približuje sa k odporúčanej hodnote. Zníženie deficitu verejných financií a vládneho dlhu nie sú vo všeobecnosti nevyhnutnými podmienkami na sformovanie menovej únie, ale ak by sa dovolil vstup krajinám s vysokou hodnotou dlhu a deficitu verejných financií, možno by sa snažili potom ovplyvňovať ECB pri realizácii protiinflačnej politiky.

Tieto kritériá sú zároveň súčasťou Paktu stability a rastu a ich plnenie členskými štátmi sa teda vyžaduje aj po prijatí eura. Konvergenčné kritéria boli ustanovené na základe politických rokovaní a existujú dva hlavné argumenty na podporu takto definovaných kritérií:

- 1) garantujú nízku infláciu v menovej únii,
- 2) pravidlá v oblasti fiškálnej politiky chránia celú EÚ pred hospodárskymi problémami.

Sú tu však aj iné makroekonomické kritériá, ako je napr. miera nezamestnanosti či ekonomická úroveň, ktoré tiež ovplyvňujú fungovanie menovej únie, no medzi kritériá na vstup do Eurozóny zaradené neboli⁷.

Revízia Paktu

V posledných rokoch dochádzalo k systematickému porušovaniu trojpercentného kritéria zo strany dvoch najväčších členských štátov, Francúzska a Nemecka. Situácia vyvrcholila 25. novembra 2003, kedy sa Rada rozhodla neakceptovať odporúčania Komisie. Odporúčanie by bolo obe krajiny priblížilo k uvaleniu najvyšších sankcií za porušovanie Paktu tak, ako to bolo ustanovené v procedúre nadmerného deficitu.

Komisia predložila prípad Francúzska a Nemecka Európskemu súdnemu dvoru. ECJ (European Court of Justice) v rámci rýchlej procedúry uznal možnosť de facto oslobodenia od pravidiel.

(Komisia nemôže anulovať vykonanie rozhodnutia, ak ešte žiadne rozhodnutie nebolo prijaté) V druhom prípade však rozhodol v prospech Komisie tým, že vyhlásil procedúru, na základe ktorej boli prijaté rozhodnutia Rady za chybné. Na základe tohto nekalého prístupu sa Pakt v pôvodnej forme zosypal. V roku 2005 sa novou rezolúciou podarilo odstrániť nedostatky, ktoré sa vyskytli počas rokov praxe.

Vznik Eurovalu

Aby mohla spoločná mena euro fungovať vo viacerých krajinách, ktoré sú výrazne odlišné, bolo nutné stanoviť určité pravidlá, ktoré sa mali dodržiavať. Tieto pravidlá boli už od začiatku porušované, ale nikto za toto porušovanie neniesol následky. Primárne pravidlo, ktoré zakazovalo vstup do Eurozóny krajinám s verejným dlhom, vyšším ako 60% HDP bolo porušené Gréckom ale i Talianskom. Žiadna z krajín, ktorá počas uplynulých 10 rokov fungovania Eurozóny porušila fiškálne pravidlá, nebola nijako potrestaná a tento fakt mal za následok ich zadlžovanie. V roku 2010 nastali skutočné problémy pre Grécko.

⁷ ŠIKULOVÁ I. : Konvergencia v procese európskej menovej integrácie, vyd. Bratislava, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006, 61s

ECB začala krajinu zachraňovať a prišla s návrhom, aby členské štáty Eurozóny poskytli pôžičku Grécku vo výške 110 mld. eur, aj pri hrozbe, že Grécko pôžičku nebude schopné splácať. Neskôr sa ku Grécku s finančnými problémami pridalo aj Portugalsko, Írsko, Španielsko a Taliansko (tzv. krajiny PIIGS.) To viedlo parlament k schváleniu dočasného Eurovalu. Jeho úlohou bolo chrániť nezodpovedné hospodárenie krajín. Stabilizačný fond sa mal využívať na financovanie dlhu štátov a tiež na ich ochranu. Opatrenia mali mať preventívny charakter a mali pomáhať krajinám udržať sa na trhu bez toho, aby neskôr požiadali o pomoc v rámci prvotného konceptu Eurovalu.

Vznik Eurovalu

Ešte väčšie čerpanie finančných prostriedkov z dočasného eurovalu viedlo k zavedeniu trvalého eurovalu. Trvalý euroval alebo euroval 2, pojem zaužívaný pre ESM (European stability mechanism), je trvalým mechanizmom Európskej únie pre riešenie ekonomickej situácie zadlžených krajín eurozóny.

Trvalý euroval nahradil v roku 2012 dočasný euroval.

Zmluva o vytvorení trvalého eurovalu bola podpísaná 2. februára 2012 európskymi diplomatmi. Má stanovenú maximálnu efektívnu úverovú kapacitu na 500 miliárd eur, čo znamená, že na dosiahnutie tejto maximálnej efektívnej úverovej kapacity je potrebná kapitálová základňa vo výške 700 miliárd eur. Na základe dohody o trvalom eurovale sú členské štáty eurozóny povinné zložiť v hotovosti 80 miliárd eur. Ostatných 620 miliárd eur má formu kapitálu na požiadanie.

Trvalý euroval je riadený výkonným riaditeľom, ktorý sa pri rozhodnutiach opiera o rozhodnutia Rady guvernérov a Rady riaditeľov. Rada guvernérov je zložená z ministrov financií členských krajín eurozóny. V situáciách, ktoré ohrozujú spoločnú európsku menu euro, má právomoc rozhodnúť na základe kvalifikovanej väčšiny (85%).

O zvyšnom finančnom príspevku do trvalého eurovalu, definovanom ako „kapitál na požiadanie“ vo výške 620 miliárd eur, nebudú (podľa článku 35, ods.1) rozhodovať národné parlamenty, ale Rada guvernérov, pozostávajúca z ministrov financií (článok 9, ods.1).⁽

(Sulík,2011)

Čerpať finančnú pomoc z trvalého eurovalu môžu zadlžené krajiny eurozóny len v dvoch prípadoch. Pokiaľ sa jedná o slabé ohrozenie makroekonomickej rovnováhy, kde trvalý

euroval aplikuje preventívnu pomoc a podporné nástroje. A pokiaľ ide o vážne problémy, kedy trvalý euroval poskytne pomoc, ktorá bude podmienená riadnym programom makroekonomických úprav.

Preventívna pomoc trvalého eurovalu prebieha formou úverových liniek. Trvalý euroval má právomoc poskytnúť krajine eurozóny úver rovnako na rekapitalizáciu finančných inštitúcií, ako aj právomoc intervenovať na primárnych a sekundárnych trhoch s dlhopismi.

Zásadná zmena v legislatívnych aktoch (tzv. 6-pack)

Balík šiestich legislatívnych aktov je súbor opatrení, ktorý sprísnil Pakt stability a rastu. Tvoria ho päť nariadení a jedna smernica, ktoré sú návrhom Európskej komisie. (Európska komisia je politicky nezávislá, kolegiálna inštitúcia, ktorej poslaním je brániť záujmy Európskej únie).

Balík bol schválený členskými štátmi a Európskym parlamentom v októbri 2011. Posilnený Pakt stability a rastu vstúpil do platnosti 13. decembra 2011.

Reforma zavádza automatickejšie procesy využívaním reverznej kvalifikovanej väčšiny pri uvažovaní trestov. Za klamlivé štatistické údaje o deficite a dlhu hrozí pokuta 0,2 % HDP. Viac pozornosti sa venuje aj makroekonomickým nerovnováham a štátom, ktoré ani po výzve neprijmú nápravné opatrenia bude hroziť sankcia vo výške 0,1 % HDP.

V marci 2012 členovia Európskej rady (s výnimkou Českej republiky a Spojeného kráľovstva) podpísali už spomínanú medzivládnu zmluvu, takzvanú Fiškálnu zmluvu (oficiálne Zmluvu o stabilite, koordinácii a riadení v ekonomickej a menovej únii), aby zabezpečili fiškálnu udržateľnosť. Fiškálna zmluva zavádza niekoľko nových prvkov do fiškálnych pravidiel na národnej úrovni a posilňuje rámec fiškálneho riadenia, obsiahnutý v Pakte stability a rastu (PSR), 1997 a v Maastrichtskej zmluve (MZ), 1992. PSR bol už predtým posilnený prostredníctvom Balíčka šiestich opatrení,(6-pack)... ktorý pozostával z piatich nových nariadení EÚ a jednej smernice EÚ, ktorý nadobudol platnosť v decembri 2011.

1, Pravidlo rovnováhy štátneho štrukturálneho rozpočtu. Hlavným novým prvkom Fiškálnej zmluvy je požiadavka prijať do legislatívy národné pravidlá, ktoré obmedzia ročný štrukturálny deficit na maximálne 0,5 percenta HDP (1 percento HDP pre krajiny s úrovňou

dlhu nižšou než je 60 % HDP a s nízkym rizikom udržateľnosti). V prípade, že krajina nedodrží toto pravidlo, Európska komisia môže uvaliť sankcie a pokuty. Ich uvalenie bude automatickejšie než bolo na základe predošlého súboru požiadaviek.

2, Ráznejšie presadzovanie štátnych pravidiel. Aby sa zabezpečila vymáhateľnosť, krajiny potrebujú zaviesť automatické nápravné mechanizmy na národnej úrovni, ktoré sa aktivujú v prípade, že dôjde k odchýleniu od pravidla. Európsky súdny dvor overí prevedenie pravidiel štrukturálne vyrovnaného rozpočtu do národnej legislatívy; neoverí však dodržiavanie pravidiel.

3, Nové dlhové pravidlo na nadnárodnej úrovni. Fiškálna zmluva a Balíček šiestich opatrení taktiež zahŕňajú záväzok krajín zredukovať podiel verejného dlhu k HDP na hranicu 60% HDP. Ročné meradlo/ročný ukazovateľ pre tempo znižovania dlhu je jedna dvadsiatina intervalu medzi sledovanou úrovňou a cieľom, začínajúc 3 roky po tom, čo krajina opustila existujúci Postup pri nadmernom deficite (PND). To zabezpečí asymptomatickú konvergenciu na hranicu dlhu 60 %.

4, Nový ukazovateľ výdavkov na nadnárodnej úrovni. Ročný rast primárnych výdavkov, s výnimkou dávok v nezamestnanosti a diskrečným zvýšením príjmov, by nemal prekročiť dlhodobý nominálny rast HDP. Tento ukazovateľ platí iba v prípade, že krajina nie je v PND (t.j. celkový deficit je nižší než 3 percentá HDP).

5, Širšie kritériá na otvorenie PND. Okrem nedodržania pravidla o deficite, krajiny môžu byť teraz umiestnené do EDP kvalifikovanou väčšinou Rady pre ekonomické a finančné záležitosti v prípade, že nedodržia pravidlo o deficite.

6, Rozpočtové postupy a nezávislé fiškálne rady. Aby došlo k implementácii týchto fiškálnych pravidiel, Balíček šiestich opatrení poskytuje množstvo všeobecných odporúčaní, ktoré vedú k tomu, aby boli strednodobé rozpočtové rámce záväznejšie; aby boli rozpočty pripravované v sekvencii, ktorá je viac top-down (sekvencia zhora nadol); aby boli správy o fiškálnom vývoji a rizikách podávané častejšie, načas a celkovo; a aby väčšia úloha bola prisúdená nezávislým

radám pre tvorbu rozpočtových predpokladov a posúdenie súladu s pravidlami.

Ďalšia zmena legislatívnych aktov (tzv. 2-pack)

Balík dvoch legislatívnych aktov na krajiny eurozóny. Jeho cieľom je ďalej posilniť hospodársky dohľad. Do platnosti vstúpil 30. mája 2013. Nové opatrenia sa už vzťahovali na rozpočtový cyklus v roku 2014.

Súčasťou balíka sú návrhy dvoch nariadení:

1. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o spoločných ustanoveniach o monitorovaní a posudzovaní návrhov rozpočtových plánov a zabezpečení nápravy nadmerného deficitu členských štátov v eurozóne (návrh).

Týka sa monitoringu a skúmania návrhov rozpočtových plánov. Komisia navrhla, aby jej a Euroskupine (ministri financií krajín s eurom) členovia eurozóny do 15. októbra predkladali návrhy svojich rozpočtov na preskúmanie. Následne je úlohou exekutívy porovnať ich zhodu s Paktom stability a rastu. Ak zistí odchýlky, môže požiadať o prepracovanie.

Posudkom sa zároveň bude zaoberať aj Euroskupina. Týmto spôsobom chcú zvýšiť vzájomnú kontrolu v eurozóne. Suverenita národných parlamentov pri prijímaní rozpočtov ostane nedotknutá. Zároveň budú mať právo požiadať Komisiu o vysvetlenie v prípade, že požiada o prepracovanie rozpočtu.

2. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o posilnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti s ich finančnou stabilitou v eurozóne alebo sú takými ťažkosťami ohrozené (návrh)

Toto nariadenie sa vzťahuje na členské krajiny, ktoré majú finančné problémy (čerpajú pomoc z EFSF) alebo im v blízkej budúcnosti hrozia.

Na základe rozhodnutia Európskej komisie by podliehali silnejšiemu dohľadu a mali by povinnosť prijímať opatrenia na riešenie zdrojov nestability. V prípade, že by nemali vlastné administratívne kapacity, Komisia im môže poskytnúť technickú pomoc.

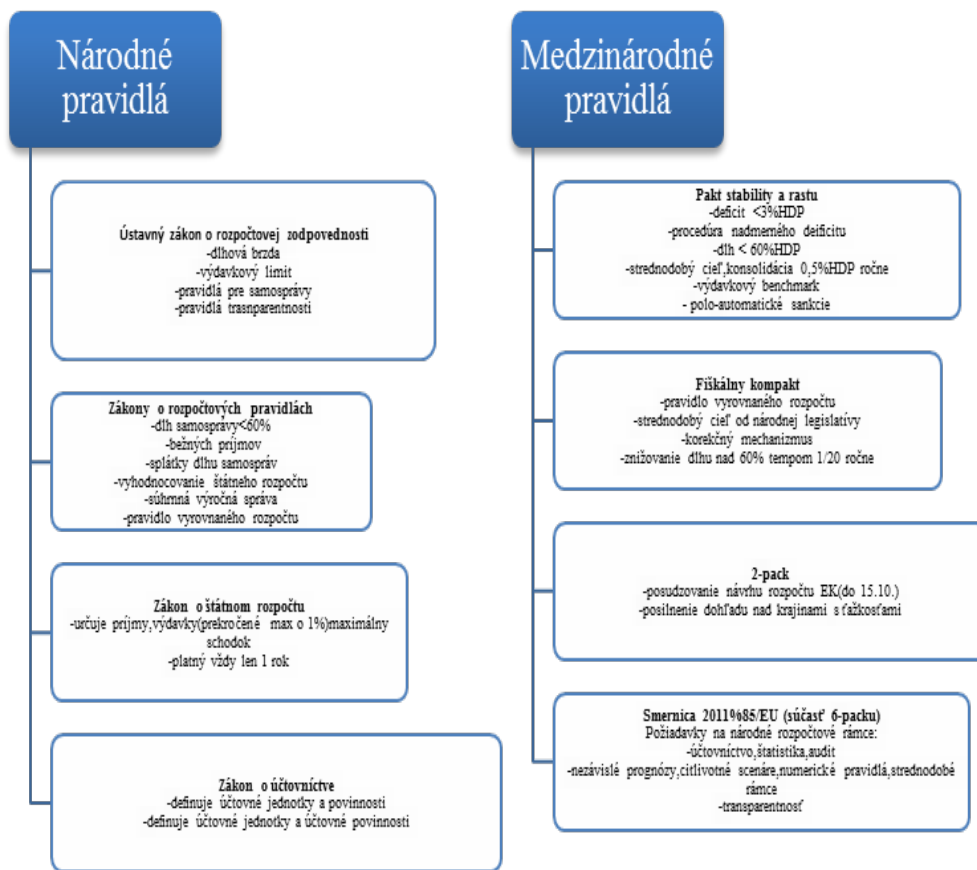
4 APLIKÁCIA FIŠKÁLNYCH PRAVIDIEL VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH EÚ

4.1.1 Slovensko ako člen EMÚ

Vstup Slovenska do EÚ viedol k ďalšiemu veľmi významnému kroku, a tým je vstup Slovenska do Európskej menovej únie. SR sa zaviazala vstupom do EÚ k prijatiu spoločnej meny euro po splnení vopred stanovených podmienok. Zavedením eura sa Slovensko vzdalo samostatnej menovej politiky, Národná Banka Slovenska sa stala časťou Eurosystemu a tým pádom rozhodovanie o menovej politike, devízových intervenciách, devízových rezervách, objeme peňazí v obehú či medzinárodnej spolupráci spadá pod Európsku centrálnu banku.

Vstupom do EÚ prijala SR nasledovné spoločné fiškálne pravidlá:

- 1, Pakt stability a rastu (ďalej „SGP“ - Stability Growth Pact), prijatý v roku 1997 a reformovaný v rokoch 2005 a 2011,
- 2, V rámci reformy SGP v roku 2011 bol prijatý balík 6-tich legislatívnych aktov (5 nariadení a 1 smernica, tzv. Six Pack),
- 3, Zmluvu o stabilite, koordinácii a správe v Hospodárskej a menovej únii (ďalej „HMÚ“), známu ako Fiškálny kompakt (Fiscal compact), SR pristúpila v r. 2012,
- 4, Balík dvoch nariadení známych ako TwoPack, prijatý v r. 2013.

Pakt stability a rastu

Pakt stability a rastu sme si charakterizovali v kapitole č.2. V tejto časti sa budeme zaoberať jeho vplyvom na Slovenskú republiku. V súčasnosti je Slovenská republika založená na fungovaní v priestore štandardných fiškálnych pravidiel, ktoré sú definované národnou legislatívou a legislatívou Európskej únie. Prístupy k týmto definíciám pravidiel sa síce líšia, ale cieľ zostáva rovnaký. Cieľom fiškálnych pravidiel je predovšetkým zabrániť tvoreniu vysokých deficitov, pretože vedú k neudržateľnej úrovni verejného dlhu. Ďalším ich cieľom je zvyšovanie kredibility rozpočtového procesu a znižovanie informačnej asymetrie pomocou zverejňovania relevantných ukazovateľov.

Hlavným zdrojom uplatňovania fiškálnych pravidiel je ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti.

Nemenej dôležité sú pravidlá určené štandardnou legislatívou. Patria sem rozpočtové pravidlá verejnej správy, územnej samosprávy a zákon o štátnom rozpočte. Okrem týchto pravidiel

definovaných na národnej úrovni sa na Slovensko vzťahujú aj pravidlá európskeho spoločenstva vyplývajúce z medzinárodných zmlúv.

Balík šiestich legislatívnych aktov

Cieľom SGP je zodpovedná fiškálna politika založená na povinnosti udržať deficit verejných financií pod úrovňou 3% HDP a hrubý verejný dlh pod úrovňou 60% HDP. Prínosom tzv. Six-pack pre SR je stanovenie jasných pravidiel rozpočtovej zodpovednosti pre členské štáty, sankcií v prípade ich nedodržania a jednoznačnej vynútiteľnosti. To vedie k fiškálnej stabilizácii v členských štátoch, ako aj v samotnej EÚ ako celku.

Fiškálny kompakt

Hlavným cieľom tzv. Fiškálneho kompaktu je prinútiť signatárske členské štáty, vrátane SR, k prijatiu národného pravidla pre vyrovnaný rozpočet alebo postup, ktorým ho členský štát zabezpečí. Jeho súčasťou sú aj automatický korekčný mechanizmus, ktorým sa zabezpečuje náprava odchýlenia sa od fiškálnych cieľov a rola nezávislej fiškálnej rady na posudzovanie implementácie týchto záväzkov.

Balík dvoch legislatívnych aktov

Doposiaľ posledná výrazná zmena vo fiškálnych pravidlách nastala prijatím balíka dvoch nariadení známych ako TwoPack. Tieto nariadenia ukladajú členským štátom eurozóny niekoľko nových povinností. Slovenská republika musí každoročne predkladať návrh rozpočtových plánov Európskej komisii a Euroskupine na nasledujúci rozpočtový rok najneskôr do 15. októbra. Európska komisia má právo požiadať členské štáty o revíziu týchto návrhov v prípade, že nie sú v súlade so spoločnými rozpočtovými pravidlami a špecifickými záväzkami krajiny. TwoPack zároveň požaduje koordináciu medzi dlhovými agentúrami štátov eurozóny, založenie nezávislých fiškálnych rád, ako aj dodatočné oznamovacie povinnosti v prípade situácie nadmerného deficitu.

Predpokladom pre koordináciu politik štátov EÚ28 je dôsledné držiavanie štandardov v oblasti štatistického vykazovania. V súlade s požiadavkami metodiky ESA 2010, ktorá sa prvýkrát

uplatnila pri jesennej notifikácii za rok 2013, t.j na jeseň roku 2014. SR predkladá pravidelne dvakrát ročne(k 1.aprílu a k 1.októbru) notifikáciu fiškálneho deficitu a dlhu verejného sektora. Notifikácia obsahuje predovšetkým aktuálne informácie o deficite verejných financií a výške verejného dlhu.

Dodržiavanie fiškálnych pravidiel

Dodržiavanie fiškálnych pravidiel platí rovnako pre všetkých jej členov a Slovenská republika nie je výnimkou.

Fiškálne ciele a predbežné výsledky hospodárenia verejnej správy sú v súlade s európskymi fiškálnymi pravidlami. Po jednom z historicky najvýraznejších znížení štrukturálneho schodku v roku 2013 vo výške 2,0 % HDP došlo v roku 2014 k fiškálnej expanzii vo výške 0,6 % HDP. Slovensko ako jedna z mála krajín v rámci flexibility v Pakte stability a rastu využíva investičnú klauzulu. Požadované konsolidačné úsilie v roku 2014 je preto znížené o úroveň upravených verejných investícií. Vzhľadom na to, dočasná fiškálna expanzia nepredstavuje porušenie pravidiel preventívnej časti Paktu.

Tabuľka dodržiavania fiškálnych pravidiel SR za rok 2014

Kritérium	Referenčná hodnota	Rok 2014	Stav plnenia
Verejný deficit (% z HDP)	3,0	2,9	splnené
Verejný dlh(% z HDP)	60,0	53,6	splnené
Miera inflácie(%)	2,0	-0,1	splnené
Stabilita výmenného kurzu	2roky pred hodnotením musí byť národná mena zapojená do Em II	Členstvo v ERM II od novembra 2005	splnené

Tabuľka č. 1

Podľa notifikovaných údajov Eurostatu (tabuľka č.2) dosiahol deficit verejnej správy SR v roku 2014 až 2,9 % HDP. To znamená, že pôvodný rozpočtový cieľ bol mierne prekročený (o 0,2 p. b.), čo bolo spôsobené predovšetkým výpadkom výraznej časti rozpočtovaných

dividend na základe rozhodnutia Eurostatu a aj kvôli korekciám z EÚ fondov. Tieto vplyvy boli kompenzované značne lepšími daňovými príjmami.

Verejný dlh dosiahol úroveň 53,6 % HDP, čo znamená že ďalšia Maastrichtská požiadavka bola splnená.

Rok 2014 je historicky najpomalší čo sa týka rastu cien. Od vzniku Slovenskej republiky miera inflácie ešte nikdy nedosiahla hranicu nuly. V rámci jednotlivých komponentov inflácie môžeme zaznamenať výrazné zlacnenie potravín, mierny pokles regulovaných cien a len slabý rast čistej inflácie. Pomalý rast cien je výsledkom pozitívneho vývoja nákladových faktorov a to predovšetkým poklesu cien energií.

Napriek tomu, že od vstupu SR do eurozóny uplynulo iba pár rokov, môžeme v súčasnosti skonštatovať toto obdobie nasledovne.

Viacročný trend posilňovania mien okolitých krajín sa zastavil a meny okolitých krajín voči euru výrazne oslabili. Slovenská koruna v súvislosti so stanoveným konverzným kurzom nebola negatívne zasiahnutá.

Globálna hospodárska kríza výrazne umocnila význam eura pri ochrane pred finančnou krízou.

Znížili sa náklady na výmenu meny a zaniklo kurzové riziko voči euru.

Pozitívne možno hodnotiť vplyvy členstva v EÚ a eurozóne na financovanie vládneho dlhu. V roku 2004 priemerné náklady na správu štátneho dlhu presahovali 6 % p.a. V súčasnosti sú priemerné náklady na správu dlhu na úrovni 3,5 % p.a. Dôveryhodnosť SR sa v očiach investorov výrazne zvýšila a doby splatnosti poskytnutých úverov SR sa zvýšili z dvoch rokov v roku 2004 na päť a pol roka v súčasnosti. Výrazný prepad zahraničného obchodu v roku 2009 však spôsobil, že objem usparených transakčných nákladov je v súčasnosti nižší ako sa pôvodne očakávalo. Vývoj po zavedení eura potvrdil, že obavy týkajúce sa vyššieho rastu cien po zavedení eura sa nenaplnili. Napriek tomu, že Slovensko stratilo možnú výhodu priaznivého vplyvu posilňovania kurzu na infláciu, spotrebiteľské ceny v súčasnosti rástli nízkym tempom.

4.1.2 Komparácia splňania kritérií vo vybraných krajinách EÚ

Ešte za čias Českej a Slovenskej federatívnej republiky, sme sa ako spoločný národ vo februári 1991 stali súčasťou projektu pre užšiu spoluprácu s Poľskom a Maďarskom. Tri

stredoeurópske krajiny tak vytvorili zoskupenie, Vyšehradsú trojku. Po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky, v nej obe krajiny zostali, a tak vznikla Vyšehradsú štvorka (V4). V4 dnes predstavuje neformálne zoskupenie 4 členských krajín EÚ a NATO. Zdieľajú rovnaké hodnoty, majú spoločnú históriu, kultúru a geografické postavenie. Ich spolupráca má jednak sektorový charakter (týka sa hospodárstva, ekonomiky, infraštruktúry, kultúry atď.), ako aj medzinárodný (presadzovanie spoločných záujmov v EÚ i vo vzťahu k tretím krajinám).

Vzhľadom na túto skutočnosť, som vybrala krajiny V4 (Maďarsko a Slovenská republika sú súčasťou jedného spoločenstva -V4,EÚ a zároveň súčasťou EMÚ), Poľsko a Česká republika (súčasť V4 a EÚ) a Rakúsko (je súčasťou EÚ a EMÚ) pre porovnanie dodržovania dvoch kritérií udržateľnosti verejných financií.

V tabuľke č.2 je prehľad dosiahnutých (ročných) verejných dlhov (% z HDP) jednotlivých krajín od roku 2007 po rok 2014.

KRAJINA/ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká rep.	27,8	28,7	34,1	38,2	39,9	44,6	45,0	42,6
Maďarsko	65,9	71,9	78,2	80,9	81,0	78,5	77,3	76,9
Poľsko	44,2	46,6	49,8	53,6	54,8	54,4	55,7	50,1
Rakúsko	64,8	68,5	79,7	82,4	82,1	81,5	80,9	84,5
Slovenská rep.	29,8	28,2	36,0	40,9	43,4	52,1	54,6	53,6

tabuľka č. 2

zdroj: eurostat, vlastné spracovanie

V tabuľke č.3 je prehľad dosiahnutých (ročných) verejných deficitov (% z HDP) jednotlivých krajín od roku 2007 po rok 2014.

KRAJINA/ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká rep.	-0,7	-2,1	-5,5	-4,4	-2,7	-3,9	-1,2	-2,0
Maďarsko	-5,1	-3,7	-4,6	-4,5	-5,5	-2,3	-2,5	-2,6
Poľsko	-1,9	-3,6	-7,3	-7,6	-4,9	-3,7	-4,0	-3,2

Rakúsko	-1,3	-1,4	-5,3	-4,5	-2,6	-2,2	-1,3	-2,4
Slovenská rep.	-1,9	-2,4	-7,9	-7,5	-4,1	-4,2	-2,6	-2,9

tabuľka č. 3

zdroj: eurostat, vlastné spracovanie

Z uvedených údajov možno vyčítať, že aj napriek podobnému systému vedenia rozpočtov krajín V4, je situácia každej krajiny v rámci dodržiavania stanovených pravidiel Európskou radou rozdielne.

Avšak čo sa verejného dlhu týka, od roku 2007 až po rok 2013, všetky krajiny V4 vykazujú jeho rastúcu tendenciu. Najlepšie výsledky vykazuje Česká republika, ktorej dlh dosiahol na konci roka 2012 úroveň 44 % z HDP, čiže splňajú maastrichtske kritéria. Maďarsko je spomedzi krajín V4 na tom najhoršie, koncom roka 2012 jeho dlh stúpol až na 78,5 % z HDP. Keď to porovnáme s Rakúskom, zistíme, že ich dlh dosiahol až skoro 82%. Tento rozdiel môže byť zapríčinený aj tým, že Rakúsko nepatrí do V4 a teda jeho menová politika je odlišná. Medzi hlavné príčiny, ktoré spôsobili náhly nárast verejných dlhov po roku 2008 patrí rozhodne finančná ekonomická kríza, ktorá postihla Európu v tom roku. Jej následky sa prejavili vo všetkých sektoroch. Dodnes sa z nej niektoré krajiny zotavujú.

Pozrime sa na stav verejných deficitov týchto krajín (tabuľka č.4). Do istej miery takisto ovplyvnené ekonomickou krízou.

Česká republika stanovené kritérium deficitu v okolí 3% z HDP nespĺnila iba v rokoch 2009 a 2010. Ostatné roky túto hranicu dodržiava, pričom ešte stále sa nestala členom EMÚ. Maďarsko začalo splňať túto požiadavku až koncom roka 2012, kedy jeho deficit dosiahol úroveň 2,3 % z HDP. Dnes je jeho deficit rovný 2,6 % z HDP. Práve táto podmienka pre vstup do EMÚ Poľsku chýba. Výška jeho aktuálneho deficitu za rok 2014 je však bližšie k stanovenej úrovni, deficit tvorí 3,2 % z HDP.

Rakúsku sa darí dodržiavať ju už od roku 2011. Dnešná výška deficitu tejto krajiny je 2,4 % z HDP, čo môže považovať za relatívne priemernú v rámci krajín EÚ.

Deficit Slovenskej republiky bol za posledné roky veľmi podobný tomu poľskému. V roku 2013 sme kritérium už splnili, takisto sa nám to podarilo aj v minulom roku, 2,9% z HDP.

Zprísňovanie a vytváranie nových rozpočtových pravidiel v EÚ viedlo k zavedeniu tzv. dlhovej brzdy. Dlhová brzda mala zabrániť ďalšiemu zadlžovaniu jednotlivých krajín. Súčasne

s ňou začali vznikať aj prvé rozpočtové inštitúcie. Hoci krajiny nesú povinné mať takéto inštitúcie, vo vlastnom záujme ich zakladajú. Vznik takýchto inštitúcií ovplyvňuje ekonomiku jednotlivých krajín a zároveň aj ekonomiku celej EÚ. V tabuľke je prehľad týchto rozpočtových inštitúcií zostavený pre vybrané krajiny. Česká republika a Poľsko sú momentálne dve jediné krajiny EÚ, ktoré nemajú zavedenú rozpočtovú inštitúciu. V Českej republike bol podaný návrh o zavedení Národnej rozpočtovej rady, však ešte stále sa nachádza v procese zavedenia. V roku 2012 bol v Poľsku takisto predložený návrh zákona o rozpočtovej rade, ten vzhľadom k vtedy aktuálnemu právnomu systému a stavu rozpočtu bol hneď zamietnutý, a tak funkcie týkajúce sa rozpočtu vykonáva vláda, ministerstvo financií a Najvyšší kontrolný úrad. V Maďarsku funguje od roku 2009 Fiškálna rada Maďarskej republiky. Pripravuje makroekonomické prognózy, ktoré sú podkladom pre rozpočtové rozhodnutia.

Rakúska rozpočtová rada (tzv. Fiskalrat) vznikla v roku 2013. Jej úlohou je dohliadať na dodržiavanie rozpočtových pravidiel, poskytovať ministerstvu financií a parlamentu rady odporúčania súvisiace s fiškálnymi cieľmi, ako aj analyzovať udržateľnosť a kvalitu fiškálnej politiky. Slovenská rozpočtová vláda vznikla na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti koncom roka 2011. Podľa vyjadrenia predsedu rady Ing. Ivana Šramka vznikla rada ako nezávislý orgán, ktorého cieľom je monitorovanie a hodnotenie vývoja hospodárenia Slovenskej republiky.

KRAJINA	NÁZOV ROZPOČTOVEJ INŠTITÚCIE
Česká republika	neexistuje
Maďarsko	Fiškálna rada Maďarskej republiky
Poľsko	neexistuje
Rakúsko	Rozpočtová rada Rakúska
Slovenská republika	Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

tabuľka č. 4

zdroj: eurostat, vlastné spracovanie

Záver

Mojím hlavným cieľom práce bolo definovať fiškálne pravidlá platné pre krajiny Európskej únie. Práca sa skladala aj z troch čiastkových cieľov. Prvým bol opísať vznik Európskej

menovej únie. Práve ona bola hlavným faktorom prečo vôbec došlo k založeniu fiškálnych pravidiel.

Európska únia dbá na dodržiavanie stanovených maastrichtských kritérií. Každým rokom sa postupne vyvíjajú. Ich základná forma je obsiahnutá v Pakte stability a rastu. Vzhľadom ku každoročnému rozširovaniu Európskej únie o nových členov, nadobúda Pakt nové rozmery. Za posledné roky si prešiel už mnohými revíziami. Známa je najmä spomínaná reforma z roku 2005, ktorá priniesla nové pravidlá. Nemenej významný je balík šiestich legislatívnych aktov, ktorý nadobudol platnosť 13. decembra 2011. Týkal sa hlavne rozpočtových postupov a novovzniknutých nezávislých fiškálnych rád. Balíček šiestich opatrení poskytuje množstvo všeobecných odporúčaní, tie vedú k tomu, aby boli rozpočty pripravované v sekvencii, ktorá je viac top-down.

Najnovšia obnova Paktu prišla koncom roka 2013, kedy vstúpili do platnosti dve nové nariadenia. Prvým bolo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o spoločných ustanoveniach o monitorovaní a posudzovaní návrhov rozpočtových plánov a zabezpečení nápravy nadmerného deficitu členských štátov v eurozóne. Druhým nariadením bolo posilnenie hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti s ich finančnou stabilitou v eurozóne alebo sú takýmito ťažkosťami ohrozené. Všetky spomenuté zmluvy a opatrenia ktoré boli vykonané, dodnes vo veľkej miere ovplyvňujú ekonomiky členských štátov EÚ.

Posledný čiastkový cieľ je obsiahnutý vo štvrtjej kapitole. Analýzou uplatňovania fiškálnych pravidiel krajinami V4 (Slovenskou republikou, Českou republikou, Maďarskom a Poľskom) a Rakúskom som chcela poukázať na rozdielnosť v dodržiavaní maastrichtských kritérií v krajinách tak geograficky blízkyh. Vyšehradská štvorka sa spoločne uchádzala aj o samotné členstvo v EÚ. Po vstupe sa Slovensko a Maďarsko rozhodli prijať jednotnú menu. Poľsko a Česká republika tak však ešte stále neurobili. Rakúsko zase naopak, prijalo jednotnú menu, ale nie je súčasťou V4. Práve preto tieto fakty považujem nielen zaujímavé, ale taktiež aj za veľmi vhodné na porovnanie vývoja ekonomických reálií medzi týmito krajinami, a poukázať tak na vývoj podobných ekonomík s národnými menami aj eurom.

Zoznam bibliografických odkazov

BALDWIN R.-WYPLOSZ CH. : Ekonomie európskej integrácie, vyd. Praha, 2008, 480s ISBN 978-80-247-1807-1

IŠA, J. : Riziká európskej menovej únie. In: Ekonomický časopis, 2005, 53s

KUČEROVÁ, Z. : Teória optimálnej menovej oblasti a možnosti jej aplikácie v strednej a východnej Európe, vyd Praha, 2005

KOTLEBOVÁ J.- CHOVANCOVÁ B. : Medzinárodné finančné centrá, vyd. Bratislava: Iura Edition 2010, 484 s., ISBN 978-80-8078-299-3

KOCHANOVÁ J., M. Porovnanie súčasného výkonu menovej politiky NBS s výkonom po zavedení eura na Slovensku. In: Biatec, 2008, č. 9, s. 17 – 20

KONIG J.-LACINA L.-PRENOSIL J.: Učebnice európskej integrácie, vyd. Brno Barrister & Principal, 2006, 414s. ISBN 80-7364-022-8

MAZÁK, J.-JÁNOŠÍKOVÁ, M.: Základy práva Európskej únie. vyd. Bratislava, 2009. 740-s. ISBN 978-80-8078-289-4

MUCHOVÁ, E.: Európska menová únia. Teoretické predpoklady a praktické skúsenosti. vyd. Bratislava EKONÓM 1999, 480s. ISBN

SIPKO, J.: Európska menová únia a euro, vyd. Bratislava, 1999, 432s. ISBN 80-8044-061-1

ŠIKULOVÁ I. : Konvergencia v procese európskej menovej integrácie, vyd. Bratislava, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006

WORKIE TIRUNEH M. a kol. : Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky, vyd. Bratislava, Ekonomický ústav SAV, 2008. 301 s. ISBN 978-807144-166-3.

Internetové zdroje:

Eurofinancie.sk [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.eurofinancie.sk/eurofondy/rozdelenie-fondov.php>>

European Central Bank [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.ecb.int/press/key/date/2008/html/sp080922.sk.html>>

< https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/facts/euint/html/ei_002.sk.html>

Eurostat[online] Dostupné na internete:

<<http://ec.europa.eu/eurostat>>

Európsky parlament [online] Dostupné na internete:

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.2.1.html>

Európska komisia [online] Dostupné na:

<http://ec.europa.eu/economy_finance/explained/economic_and_monetary_union/the_rules_of_emu/index_sk.htm>

Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied [online] . Dostupné na internete:

<<http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/Essv2002.pdf>>

Ekonomika.sme.sk [online]. Dostupné na internete:

<http://ekonomika.sme.sk/r/ekon_sfsr/slovensko.html>

Národná banka Slovenska [online]. Dostupné na internete: < <http://www.nbs.sk/sk/euro-na-slovensku/zavedenie-eura-v-sr/harmonogram-zavedenia-eura-v-sr>>

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania [online]. Dostupné na internete :

<http://www.nadsme.sk/files/file/publikacie/2/pripravenost_MSP_do_EU2.pdf>

Nextfuture.sk[online] Dostupné na internete:

<<http://www.nextfuture.sk/ekonomika/clanky/Inflacia-na-Slovensku-do-roku-2014/>>

Ministerstvo financií slovenskej republiky[online] Dostupné na:

<<https://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=9907>>

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť[online] Dostupné na:

<<http://www.rozpocetvarada.sk/svk/rozpocet/246/hodnotenie-plnenia-pravidla-o-vyrovnanom-rozpocte-za-rok-2013>>

Sulík.sk [online]. Dostupné na internete:

<<http://europskaunia.sulik.sk/euoparlament/>>

Úrad vlády SR [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.euroinfo.gov.sk/vztahy-sr-a-europskej-unie/>>

